

Anonymizované znění

Shrnutí

C-404/21 - 1

Věc C-404/21

Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1 jednacího řádu Soudního dvora

Datum doručení:

30. června 2021

Předkládající soud:

Tribunale Ordinario di Asti (Itálie)

Datum předkládacího rozhodnutí:

13. ledna 2021

Žalobce:

WP

Žalovaní:

Istituto nazionale della previdenza sociale

Repubblica italiana

Předmět původního řízení

Žaloba znějící na určení práva zaměstnance Evropské centrální banky (ECB) převést do důchodového systému ECB důchodové nároky získané u Istituto nazionale della previdenza sociale (Národní institut sociálního zabezpečení) (INPS) nebo práva tohoto zaměstnance ECB na stejný převod z titulu náhrady škody za neprovedení unijní právní úpravy.

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podle článku 267 SFEU týkající se slučitelnosti vnitrostátní právní úpravy nebo praxe, které neumožňují převod

kapitálu odpovídajícího důchodovým nárokům získaným v rámci národního důchodového systému do důchodového systému ECB, s články 45 a 48 SFEU, s článkem 4 SEU, s článkem 11 přílohy VIII služebního řádu úředníků Evropské unie a s článkem 8 přílohy IIIa pracovního řádu pro zaměstnance Evropské centrální banky. Uznání práva na výše uvedený převod, i když neexistuje prováděcí akt nebo dohoda mezi členským státem nebo národní institucí sociálního zabezpečení a ECB.

Předběžné otázky

„Musí být články 45 a 48 SFEU, článek 4 SEU, článek 11 přílohy VIII služebního řádu úředníků Evropské unie a článek 8 přílohy IIIa pracovního řádu pro zaměstnance ECB vykládány v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní právní úpravě nebo vnitrostátní správní praxi, jež neumožňuje pracovníkovi členského státu, který platil pojistné na důchodové pojištění u národní instituce sociálního zabezpečení a který v současné době pracuje pro orgán Unie, jako je ECB, převést do důchodového systému tohoto orgánu pojistné na důchodové pojištění evidované v systému sociálního zabezpečení jeho státu?

Musí být, i v důsledku výše uvedeného, právo na převod pojistného umožněno i v případě neexistence vnitrostátního prováděcího legislativního aktu nebo zvláštní dohody mezi členským státem původu pracovníka nebo jeho důchodovou institucí a orgánem Unie?“

Uplatňovaná ustanovení unijního práva

Články 45 a 48 SFEU

Článek 4 odst. 3 SEU

Článek 11 přílohy VIII služebního řádu úředníků Evropské unie

Článek 8 přílohy IIIa pracovního řádu pro zaměstnance ECB:

„The ECB shall enter into agreements and make appropriate arrangements with such other employee benefit arrangements, organisations and governments as it determines to accept the transfer to the Scheme of amounts of cash in respect of members following completion of their probationary period with the ECB“.

Uplatňovaná ustanovení vnitrostátního práva

Článek 18 zákona č. 115 ze dne 29. července 2015

Podle tohoto článku mají občané Evropské unie, kteří jsou nebo byli pojištěni v rámci všeobecného systému povinného pojištění pro případ invalidity a stáří zaměstnanců, počínaje 1. lednem 2016 právo počítat doby pojištění získané v tomto

systému s dobami získanými u mezinárodních organizací. Sčítání dob pojištění je možné na žádost dotyčné osoby, kterou je třeba podat k italské instituci sociálního zabezpečení, u níž dotyčná osoba získala doby pojištění.

Článek 1 zákona č. 29 ze dne 7. února 1979

Tento článek přiznává zaměstnanci, ve veřejném nebo soukromém sektoru, který je nebo byl pojištěn v rámci povinných systémů sociálního zabezpečení nahrazujících obecný systém povinného pojištění pro případ invalidity a stáří zaměstnanců spravovaný INPS, právo, za účelem získání nároku na jediný důchod, požádat o opětovné spojení všech dob pojištění ve výše uvedených systémech sociálního zabezpečení prostřednictvím pojištění v obecném systému povinného pojištění a vytvoření odpovídajícího stavu dob pojištění v tomto systému. Za tímto účelem převede původní fond částku pojistného do výše uvedeného systému povinného všeobecného pojištění. To však platí pouze pro národní instituce sociálního zabezpečení.

Dohoda ze dne 24. ledna 2000 mezi INPS a Evropskou investiční bankou o převodu stavu dob pojištění vztahujících se na zaměstnance Evropské investiční banky a oběžník INPS č. 14 ze dne 23. ledna 2001, který stanoví základní prvky dohody.

Tato dohoda stanoví kromě možnosti převodu kapitálu odpovídajícího důchodovým nárokům získaných u EIB na INPS také opačnou možnost převodu kapitálu odpovídajícího důchodovým nárokům získaných u INPS na EIB. V tomto druhém případě mohou zaměstnanci, kteří jsou v době podání žádosti ve službě, podat žádost o převod stavu dob pojištění přímo k INPS a pro informaci k EIB, a to za doby pojištění uznané u INPS, které nevedly k výplatě důchodu. EIB si od INPS vyžádá pojistně matematickou protihodnotu odpovídající stavu vytvořenému v daném fondu. INPS informuje dotčenou osobu a EIB o částce, která má být převedena, do šedesáti dnů od přijetí souhlasu žadatele a následně převede částky do tří měsíců.

Stručný popis skutkového stavu a řízení

- 1 Žalobce je v současné době zaměstnancem ECB, kde pracuje od 1. března 2012. Od 1. srpna 1982 do 24. února 2012 pracoval v Itálii jako zaměstnanec u soukromého zaměstnavatele a v souvislosti s tímto obdobím odvedl pojistné do důchodového zaměstnaneckého fondu INPS.
- 2 Dne 12. prosince 2016 žalobce požádal INPS o převod pojistně matematické protihodnoty odpovídající pojistnému stavu vytvořenému v jeho prospěch v důchodovém zaměstnaneckém fondu INPS, vypočtené v souladu s pravidly upravujícími penzijní zacházení v rámci tohoto fondu, a to ke dni podání žádosti, do důchodového systému ECB – a to i před uzavřením možné dohody mezi INPS a ECB a případně i z titulu náhrady škody.

- 3 Podpůrně žalobce požádal INPS, aby převedl do důchodového systému ECB aktualizovanou kapitálovou hodnotu vyplývající z pojistného na důchodové pojištění placeného do důchodového zaměstnaneckého fondu INPS.
- 4 INPS žádost žalobce zamítl s tím, že požadovaný převod nemůže provést, neboť neexistuje konkrétní legislativní opatření nebo dvoustranná dohoda.
- 5 Následné správní odvolání podané žalobcem proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti bylo prohlášeno za nepřipustné.
- 6 Žalobce tedy podal žalobu k předkládajícímu soudu, přičemž se domáhal:
 - určení a stanovení povinnosti INPS nebo Italské republiky přijmout veškerá opatření nezbytná k převodu částky ve výši 714 924,79 eur, která odpovídá pojistně matematické protihodnotě důchodových nároků získaných žalobcem v důchodovém zaměstnaneckém fondu INPS, do důchodového systému ECB, a následné uložení povinnosti INPS nebo Italské republiky přijmout veškerá opatření nezbytná k převodu této částky do důchodového systému ECB;
 - podpůrně určení a stanovení povinnosti INPS nebo Italské republiky převést částku ve výši 714 924,79 eur do důchodového systému ECB z titulu náhrady škody, s následným uložení povinnosti INPS nebo Italské republiky převést tuto částku do důchodového systému ECB z titulu náhrady škody.
- 7 INPS namítl nepřipustnost žaloby a ve věci samé argumentoval neexistencí práva, kterého se žalobce dovolává.
- 8 Italská republika zpochybňuje opodstatněnost žaloby.

Hlavní argumenty účastníků původního řízení

- 9 Podle žalobce článek 11 přílohy VIII služebního řádu a článek 8 přílohy IIIa pracovního řádu pro zaměstnance Evropské centrální banky přímo přiznávají zaměstnanci ECB právo na převod důchodových nároků získaných v národním fondu sociálního zabezpečení. Podle článku 11 přílohy VIII služebního řádu může úředník, který nastoupí do služebního poměru Unie po odchodu ze služby ve státní správě, uhradit Unii kapitálovou hodnotu nároků na důchod vzniklých na základě takové služby, jejíž výše je aktualizována ke dni skutečného převodu. Orgán oprávněný ke jmenování v rámci příslušného orgánu, v němž úředník vykonává službu, prostřednictvím obecných prováděcích ustanovení stanoví počet let služby započitatelných pro důchod, které mu jsou započteny v rámci důchodového systému Unie za předcházející služební období. Článek 8 pracovního řádu pro zaměstnance Evropské centrální banky rovněž stanoví, že ECB je povinna uzavřít s národními penzijními fondy dohody za účelem zajištění peněžního převodu důchodových nároků z národních fondů do fondu ECB, pokud jde o zaměstnance, kteří v ECB ukončili zkušební dobu.

- 10 Praxe INPS, jež odmítá provést takový převod, pokud neexistuje vnitrostátní legislativní prováděcí akt nebo dohoda mezi INPS nebo italským státem a ECB, je tudíž v rozporu s výše uvedenými ustanoveními, jakož i s články 45 a 48 SFEU a s povinností loajální spolupráce uvedenou v článku 4 SEU, neboť brání dosažení volného pohybu pracovníků uznaného Smlouvou, a zejména poškozuje práva osob, které poté, co pracovaly v některém členském státě, pracovaly v unijním orgánu, jako je ECB. INPS tedy byl povinen převést důchodové nároky získané v této instituci. Pokud jde o metody výpočtu těchto nároků, INPS může v případě potřeby odkázat na kritéria stanovená v dohodě uzavřené mezi INPS a EIB, na kterou odkazuje oběžník INPS č. 14 ze dne 23. ledna 2001.
- 11 Žalobce dále tvrdí, že nepřijetí vnitrostátního legislativního aktu nebo dohody mezi INPS a ECB o způsobech provedení dotčeného převodu představuje porušení unijního práva a zejména povinnosti loajální spolupráce, což zakládá povinnost nahradit žalobci vzniklou škodu.
- 12 Podle INPS nejsou výše uvedená ustanovení unijního práva přímo použitelná. Pokud tedy neexistuje prováděcí pravidlo nebo dohoda, nemůže tato instituce dotčený převod provést.
- 13 Italská republika v projednávané věci popírá, že by byly splněny podmínky pro uznání práva na náhradu škody z důvodu neprovedení unijního práva.

Stručné odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 14 Předkládající soud považuje za nezbytné určit, zda musí být články 45 a 48 SFEU, článek 4 SEU, článek 11 přílohy VIII služebního řádu a článek 8 přílohy IIIa pracovního řádu pro zaměstnance ECB vykládány v tom smyslu, že přiznávají zaměstnanci unijního orgánu, a zejména ECB, právo převést do důchodového systému ECB důchodové nároky získané u národní instituce sociálního zabezpečení, a zda toto právo musí být přiznáno bez ohledu na přijetí vnitrostátního prováděcího pravidla nebo uzavření zvláštní dohody mezi členským státem nebo národní institucí sociálního zabezpečení a ECB, kterými se stanoví způsoby provedení tohoto práva. Alternativně lze podle názoru soudu odkázat na kritéria stanovená zákonem č. 29 ze dne 7. února 1979 o sloučení pojistného mezi národními institucemi sociálního zabezpečení.
- 15 Pokud jde o tyto výkladové pochybnosti, předkládající soud odkazuje na dva rozsudky Soudního dvora.
- 16 V rozsudku ze dne 4. července 2013, Gardella, C-[233]/12, body 28 až 30, Soudní dvůr v případě zaměstnance Evropského patentového úřadu („EPÚ“) vyloučil existenci práva na převod důchodových nároků tohoto zaměstnance získaných za období práce vykonané v Itálii, jelikož jednak EPÚ není orgánem nebo institucí Unie, a tudíž jsou jeho zaměstnanci vyloučeni z osobní působnosti služebního řádu, a jednak penzijní řád EPÚ – který není unijním právním aktem a v členských státech nevyvolává přímé účinky jako služební řád – stanoví jako

podmínku pro převod kapitálu představujícího hodnotu důchodových nároků výslovné povolení orgánu spravujícího národní důchodový systém.

- 17 Předkládající soud má tedy za to, že je obhajitelný argument „*a contrario*“ ve smyslu existence práva zaměstnance ECB na převod důchodových nároků získaných u národní správy, neboť ECB je orgánem Evropské unie a článek 8 přílohy IIIa pracovního řádu pro zaměstnance ECB nestanoví, že je třeba povolení národní instituce sociálního zabezpečení.
- 18 V rozsudku ze dne 5. prosince 2013, [Časta], C-166/12, Soudní dvůr v bodech 30 až 32 uvedl, že unijní normotvůrce nezamýšlel provést prostřednictvím čl. 11 odst. 2 přílohy VIII služebního řádu harmonizaci různých vnitrostátních ustanovení v oblasti důchodů a že unijní právo uznává pravomoc členských států vymezovat základní zásady svých systémů sociálního zabezpečení. Členské státy mají v případě, kdy přijímají své vnitrostátní právní předpisy k provedení čl. 11 odst. 2 přílohy VIII služebního řádu, široký prostor pro uvážení, zejména u metody používané členskými státy k určení výše kapitálové hodnoty důchodových nároků vzniklých ve vnitrostátním systému, které mají být zohledněny v důchodovém systému Unie.
- 19 Předkládající soud má za to, že z tohoto rozhodnutí zřejmě vyplývá, že je nutné přijmout zvláštní vnitrostátní právní úpravu, aby bylo možné určit výši kapitálu odpovídajícího důchodovým nárokům získaným v rámci vnitrostátního systému, jež mají být převedeny do důchodového systému Unie, a že v případě neexistence takového prováděcího pravidla není možné použít kritéria pro výpočet stanovená ve vnitrostátních právní úpravě pro podobné případy převodu pojistných pozic mezi různými vnitrostátními důchodovými systémy nebo stanovená v dohodách uzavřených mezi INPS a jinými unijními orgány, jako je například dohoda uzavřená mezi INPS a EIB.
- 20 S ohledem na tyto úvahy předkládající soud předkládá Soudnímu dvoru výše uvedené předběžné otázky.